

AINEKAART

Ainevaldkond: Sotsiaalained

Õppeaine: ajalugu

Klass: esimene kursus "Üldajalugu" 10. klass

Õpetaja: Jaan Nõmmik

Ainetüüp: kohustuslik aine gümnaasiumis

Õpetamise aeg: 2017/2018. õppeaasta

Õppekirjandus:

Mait Kõiv, Linda Kaljundi, Mati Laur, Tõnu Tannberg. (2015). Üldajalugu. Ajaloo õpik gümnaasiumile. Tallinn: Avita.

Vajalikud õppevahendid:

Õpik, arvuti, projector

Õppesisu:

Antiikaeg

Kreeka linnriigid: valitsemine, kodanikkond, eluolu. Sparta ja Ateena.

Hellenid ja barbarid: hellenite kasvatus, haridus ja igapäevaelu.

Kreeka kultuur: mütoloogia ja religioon. Homerose eeposed. Ajalookirjutuse algus. Kõnekunst. Teater. Filosoofia: Sokrates, Platon, Aristoteles. Olümpiamängud.

Makedoonia tõus ja hellenism: Aleksander Suur.

Rooma riigi teke. Rooma vabariik ja selle korraldus. Rooma tõus suurriigiks: armee. Caesar. Keisrivõimu kehtestamine: Augustus. Lääne-Rooma ja Ida-Rooma.

Rooma ühiskond ja eluolu: perekond, kasvatus ja haridus. Rooma õigus. Rooma kui antiikaja suurlinn. Ehituskunst.

Religioon: ristiusu teke ja levik ning tõus riigiusuks.

Antiiktsivilisatsioonide saavutused ja tähtsus maailma ajaloos.

Keskaeg

Rahvasterändamine ja Lääne-Rooma riigi langus.

Frangi riik: Karl Suur. Lääne-Euroopa riikide teke.

Ühiskond ja eluolu: läänikord. Feodaalide ja talurahva eluolu. Rüütlikultuur.
Linnaühiskond: kaubandus, käsitöö, valitsemine.

Islami teke ja levik: Muhamed. Koraan.

Ilmalik võim ja vaimulik autoriteet: keisrivõim ja paavstlus. Religiooni dominantsus.
Vaimulikud ordud. Ketserlus. Ristisõjad.

Ülikoolid ja skolastika.

Uusaeg

Uue maailmapildi kujunemine: renessanss ja humanism, maadeavastuste mõjud ning tagajärjed, reformatsioon ja vastureformatsioon.

Absolutism ja parlamentarism: poliitiline kaart uusaja alguses. Absolutism
Prantsusmaal, parlamentarismi kujunemine ja kindlustumine Inglismaal. Ameerika
Ühendriikide iseseisvumine.

Prantsuse revolutsioon ja Napoleoni sõjad, nende mõju Euroopale: valgustus. Viini kongress. Rahvusluse tõus ja rahvusriikide teke.

Industriaalühiskond: tööstuslik pööre, industriaalühiskonna tunnused.
Maailmamajandus, teaduse ja tehnoloogia areng uusajal.

Õpitulemused:

Antiikaeg

õpilane:

1. mõistab riigi, kultuuri ja ühiskonna olemuslikku seost antiikaja näidete põhjal;
2. selgitab antiiktsivilisatsioonide tähtsust maailma ajaloos antiikaja näidete põhjal ning mõistab antiigipärandi olulisust tänapäeval;
3. tunneb ning võrdleb demokraatliku ja aristokraatliku linnriigi, Rooma vabariigi ning keisririigi toimimise põhimõtteid;
4. iseloomustab religiooni ja mütolooia osa antiikaja inimese maailmapildis ning kristluse tekkelugu ja kujunemist riigiusuks;

5. kirjeldab näidete abil antiikkultuuri saavutusi, toob esile seosed antiikkultuuri ja Euroopa kultuuri kujunemise vahel, töötab ajastut iseloomustavate allikatega ning hindab neid kriitiliselt;
6. näitab kaardil Kreeka linnriike ja hellenistliku kultuuri levikuala ning Rooma riigi laienemist;
7. teab, kes olid Homeros, Herodotos, Sokrates, Platon, Aristoteles, Perikles, Aleksander Suur, Romulus, Caesar, Augustus, Constantinus Suur, Jeesus ja Paulus, ning iseloomustab nende tegevust;
8. teab ja kasutab kontekstis mõisteid *polis*, *aristokraatia*, *türannia*, *demokraatia*, *hellen*, *barbar*, *kodanik*, *senat*, *konsul*, *vabariik*, *keisririik*, *patriits*, *plebei*, *Piibel*, *Vana Testament*, *Uus Testament*, *Rooma õigus*.

Keskaeg

õpilane:

1. mõistab riigi, kultuuri ja ühiskonna olemuslikku seost keskaja kontekstis;
2. iseloomustab keskaja ühiskonda ja eluolu ning analüüsib kriitiliselt keskaja erinevaid teabeallikaid;
3. kirjeldab kiriku osa keskaja ühiskonnas ja kultuuris ning inimeste mõttemaailma kujundajana;
4. teab linnade tekkimise põhjusi ja iseloomustab, kuidas funktsioneeris linnaühiskond;
5. kirjeldab islami teket ja levikut ning väärtustab islami kultuuripärandit;
6. teab ristsõdade põhjusi ja tulemusi ning mõju kultuurile ja väärtushinnangutele;
7. iseloomustab keskaegsete ülikoolide tegevust;
8. seletab ja kasutab kontekstis mõisteid *kirik*, *klooster*, *vaimulikud ordud*, *ketserlus*, *inkvisitsioon*, *ristisõjad*, *läänikord*, *naturaalmajandus*, *raad*, *tsunft*, *gild*, *Hansa Liit*, *skolastika*, *koraan*;
9. teab, kes olid Muhamed, Karl Suur, Innocentius III ja Aquino Thomas, ning iseloomustab nende tegevust.

Uusaeg

õpilane:

1. mõistab riigi, kultuuri ja ühiskonna olemusliku seose ning väärtushinnangute muutumist uusajal;
2. kirjeldab uut maailmapilti ning selgitab renessansi, maadevastuste ja reformatsiooni osa selle kujunemisel; analüüsib kriitiliselt erinevaid teabeallikaid;
3. teab, mis mõju avaldasid Prantsuse revolutsioon ja Napoleoni reformid Euroopale;
4. iseloomustab industriaalühiskonda ning analüüsib selle mõju inimeste igapäevaelule;
5. näitab ja analüüsib tähtsamaid uusajal toimunud muutusi Euroopa poliitilisel kaardil;
6. tunneb teaduse ja tehnika arengu põhijooni ning tähtsamaid saavutusi uusajal;
7. seletab ja kasutab kontekstis mõisteid *renessanss, humanism, reformatsioon, absolutism, parlamentarism, valgustus, revolutsioon, reform, kapitalism, kolonialism, urbaniseerumine, sotsialism*;
8. teab, kes olid Leonardo da Vinci, Christoph Kolumbus, Fernão de Magalhães, Martin Luther, Louis XIV, Voltaire, George Washington, Napoleon, Karl Marx ja Otto von Bismarck, ning iseloomustab nende tegevust.

Hindamise kirjeldus:

- suuline ning kirjalik küsitlus,
- töö kaartide, dokumentide, allikmaterjali ja piltidega,
- referaadi ja uurimistöo koostamine,
- loovtööd ning arutluse kirjutamine.
- Allikaanalüüsi puhul hinnatakse allikast olulise info leidmist, selle tõlgendamist ja võrdlemist, katkendi põhjal vastamist, kommenteerimist ning usaldusväarsuse üle otsustamist.
- Oluliste üksikfaktide tundmine, eriti aga tähtsamate ajaloosündmuste ja -nähtuste analüüsi nõudvaid ülesandeid.

- Arutluse puhul hinnatakse vastavust teemale, ajastu- ja teemakohaste faktide teadmist, analüüsi, võrdlemise, seoste loomise ja järelduste tegemise oskust ning isikliku suhtumise väljendamist põhjendatud hinnangute kaudu.

Kokkuvõtva hinde kujunemine:

Kokkuvõttev kursusehinne kujuneb tunnikontrollide, kontrolltööde, arutluste jt suuliste ning kirjalike tööde kokkuvõttena.